

«Castellà i anglès per [sic] trobar feina»?

MARCEL FITÉ

Amb el titular que acaben de llegir (però sense l'interrogant) un diari català encapçalava la notícia sobre els resultats d'una enquesta efectuada amb el títol «Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO a Catalunya».

El diari, a continuació, ens informava que els alumnes d'aquest nivell educatiu situen la llengua catalana al tercer lloc del mercat laboral, per darrere del castellà i de l'anglès. Per a aquests alumnes la llengua més útil a l'hora de trobar feina seria el castellà, que en una escala de 0 a 10 obtindria un 9'2. L'anglès hi seria valorat amb un 8'85, i el català es quedaria amb 8'15 punts.

Podríem preguntar-nos (i penso que ho hauríem de fer) moltes coses arran del conjunt de resultats d'aquest estudi. Especialment sobre l'ús i les intencions d'ús del català que se'n desprenen.

Però en aquest article ens centrarem en la percepció que tenen els alumnes sobre la utilitat de conèixer el català per a trobar feina i en el tractament informatiu que se n'ha fet en algun mitjà.

Primer de tot, es fa evident que aquest estudi ens serveix per a conèixer i entendre la percepció que tenen aquests escolars de quinze anys sobre les seves perspectives laborals en relació amb els seus usos i coneixements lingüístics. Que la percepció que tenen els alumnes sigui la que hem dit, però, no vol pas dir que hagi de

correspondre's necessàriament amb la realitat que després trobaran. Tot i això, és molt important de tenir en compte les dades que aquests estudiants aporten, perquè el que pensin els joves sobre la llengua acabarà tenint un pes important en l'ús que en el futur en puguin arribar a fer.

Amb tot, cal tenir en compte que la percepció que tenim de les coses es fa sempre des d'una determinada posició (el lloc des d'on es mira) i amb una determinada perspectiva temporal (l'època o l'edat que es té en fer l'observació). Estic segur que la mateixa enquesta, analitzada en detall, ratificaria aquest supòsit (no costa gaire d'imaginar-se importants diferències entre les respostes d'alumnes de zones i d'edats distintes).

Així, per exemple, els mateixos dies en què sortien els resultats d'aquest estudi em va arribar a les mans una enquesta efectuada per una professora¹ de Cicles Formatius de Grau Mitjà a 30 antics alumnes seus, tots d'origen estranger (majoritàriament sud-americans), d'entre disset i vint anys. Aquests antics alumnes, per tant, estaven en l'edat d'incorporar-se al món laboral, una situació molt diferent de la de l'alumnat de 4t d'ESO. A la pregunta sobre què caldria millorar en el Cicle Mitjà que havien cursat per tal de facilitar la seva inserció en el món del treball, la resposta majoritària (un 44%) va ser millorar, per aquest ordre, el coneixement del català i de l'anglès. El castellà no hi apareix.

1. Isabel Naya Ariste, «La integració sociolaboral dels joves: reptes i oportunitats».

El canvi de perspectiva, com es pot comprovar, ha donat uns resultats totalment diferents. De la percepció intuïda de l'alumnat de 4t d'ESO s'ha passat a la percepció constatada en la lluita del dia a dia per trobar feina (o millorar-la) dels joves que, havent acabat un Cicle Formatiu, necessiten treballar i promocionar-se.

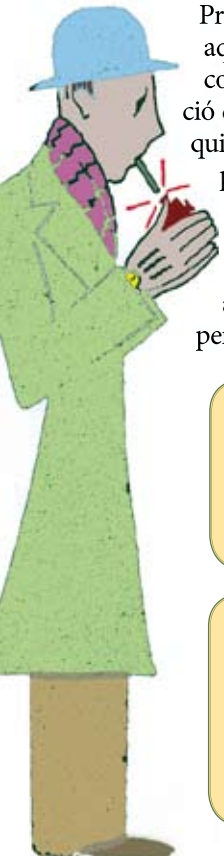
Aquest canvi de manera de veure les coses, en un període tan breu però decisiu, podria tenir diverses explicacions d'acord amb les variables que el cas ofereix. Personalment, però, vull creure que l'explicació més senzilla és també la més clara i convincent: l'alumnat de 4t d'ESO, en general, encara viu en la realitat esmorteïda pel cotó fluix escolar, mentre que els qui es troben amb la necessitat de trepitjar el carrer per a trobar feina en el món sempre competitiu del treball constaten un seguit de reptes que el seu imaginari d'estudiants no els havia ni tan sols permès d'albirar.

I un d'aquests reptes és que el català és una llengua viva, propera, parlada per milions de persones que l'estimen i la transmeten des de fa més de deu segles, generació rere generació. I aquest fet, que de vegades l'escola és incapaç de visualitzar prou bé i els mateixos parlants sovint mostrem amb menys força i claredat de la que caldria, té una potència enorme, molta més de la que sovint es té en compte i, per descomptat, molta més que la que han tingut els innombrables botxins que d'una banda i l'altra han pretès (i encara pretenen) enterrar la llengua d'aquest país.

Un cop dit això, penso que encara caldria tenir en compte algunes altres qüestions. És veritat que en el món cada cop més interrelacionat, global, d'avui dia, les grans llengües han adquirit un prestigi creixent alhora que malden per guanyar «mercats lingüístics», encara que per a aconseguir-ho hagin d'anorrear tot el que trepitgen. Ningú no gosaria negar, per exemple, que l'anglès gaudeix d'un gran crèdit com a llengua supranacional i, si hem de fer cas del que difonen algunes veus, el castellà no es

El català és una llengua viva, propera, parlada per milions de persones que l'estimen i la transmeten des de fa més de deu segles, generació rere generació

Els entesos auguren un futur més aviat magre per a tots aquells parlants de l'anglès o de qualsevol altra llengua de les considerades «grans» que es pensin que amb la seva llengua ja en tindran prou per a anar pel món

mocaria pas amb mitja màniga. Vol dir això que el coneixement d'una llengua «gran» com l'anglès garantirà millors oportunitats laborals als qui la parlin? Podria ser, però no pas necessàriament i d'una manera tan simple. Cal tenir en compte que el coneixement de l'anglès, a un determinat nivell, és un fet cada vegada més general. Un bon coneixement de l'anglès en el món dels negocis, per exemple, avui ja gairebé és un requisit igual que saber de lletra, parlar per telèfon o enviar missatges per correu electrònic. En molts llocs, saber anglès (tal com passa amb saber castellà a Catalunya) ha passat del terreny de la necessitat al de la possessió generalitzada. I, d'acord amb les lleis de l'oferta i la demanda, quan molta gent posseeix allò que havia estat una necessitat o un desig, el preu de l'objecte baixa fins a la total devaluació. És per això que certs autors, com ara François Grin o Skutnabb-Kangas, auguren un futur més aviat magre per a tots aquells parlants de l'anglès o de qualsevol altra llengua de les considerades «grans» que es pensin que amb la seva llengua, tan estesa, ja en tindran prou per a anar pel món. El multilingüisme i, d'una manera especial, el coneixement de les llengües de proximitat al lloc de treball no serà una necessitat ineludible només per als parlants de les llengües dites minoritàries o minoritzades, sinó que tot sembla indicar que serà un requisit per a tothom. Curiosament, sembla que els primers a adonar-se d'aquest fet han estat els parlants de les llengües dites minoritàries, però tot sembla indicar que els de les «grans» no tindran altre remei que acabar entenent-ho.

A més, un altre factor que caldrà tenir molt en compte és l'actitud lingüística dels països emergents del continent asiàtic. Sembla que en alguns d'aquests va creixent la percepció que hi ha una curiosa relació (també constatada en altres indrets) entre el creixement econòmic i el suport que aquests

països donen a la llengua pròpia dels seus territoris. Això explicaria, entre altres raons, que llengües com l'anglès, el francès i algunes altres, que ahir eren hegemòniques entre les classes dominants d'aquests països, actualment vagin essent arraconades per les llengües històriques del territori.

Tornant al tema de la llengua catalana i ja per concloure, penso que és veritat que actualment la llengua catalana hauria de ser molt més necessària del que ho és en el seu territori. Que la seva força no hauria de dependre solament de la voluntat popular que l'ha feta arribar fins als nostres dies. Ara bé, d'aquí a infravalorar la seva utilitat fins als límits del titular que més amunt esmentava hi ha un gran abisme. Perquè, en els seus territoris, la llengua catalana és encara una llengua útil i necessària per a molta gent que busca feina o vol millorar en la que ja té. (I ho és també, és clar, per molts altres motius de què ja he parlat en altres articles i que ara no vénen a tomb.) Que no tothom tingui aquesta percepció, però, no vol dir pas que aquesta necessitat no existeixi.

Sintetitzar, doncs, en un titular com «Castellà i anglès per [sic] trobar feina», els resultats d'una enquesta a alumnes de 4t d'ESO em sembla una interpretació esbiaixada, excessivament simplista i confusiória, de quina és la situació real de la llengua catalana a casa nostra. Aquesta mena de frivolitats, que m'agradaria creure que es fan amb la bona intenció de fer reaccionar algun badoc, acostumen a tenir un efecte contrari al desitjat. Els nostres mitjans de comunicació, doncs, haurien de ser molt curosos amb la manera com tracten les notícies relacionades amb la llengua catalana, ja prou perseguida i minoritzada, i, sobretot, amb les informacions que puguin ferir i disminuir l'autoestima de tants milers i milers d'usuaris que tan admirablement la mantenen i la transmeten contra Tramuntana i Ponent. ♦

Els nostres mitjans de comunicació haurien de ser molt curosos amb la manera com tracten les notícies relacionades amb la llengua catalana i, sobretot, amb les informacions que puguin ferir i disminuir l'autoestima de tants milers d'usuaris que tan admirablement la mantenen i la transmeten contra Tramuntana i Ponent

Fundada el 1886

PASTISSERIA BOMBONERIA CONFITERIA GELATERIA

Major de Sarrià, 57
08017 Barcelona
Tels. 93 203 07 14 - 93 203 00 04

Pl. de Sarrià, 12-13
08017 Barcelona
Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56